

вирішення завдань статистичного аналізу, роблять його більш ефективним та продуктивним, що робить можливим виявлення нових шляхів розвитку та прийняття обґрунтованих рішень.

Список використаних джерел

1. Штучний інтелект : сутність, аналіз застосування, перспективи розвитку. URL: <https://ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/405>
2. Методи інтелектуального аналізу та оброблення даних: навч. посібник. URL: <https://openarchive.nure.ua/items/97cb0923-d711-4d14-afca-56d3f092b562>
3. Методологічні положення щодо організації статистичного спостереження за змінами цін (тарифів) на споживчі товари (послуги) і розрахунків індексів споживчих цін [Methodological provisions on the organization of statistical monitoring of changes in prices (tariffs) for consumer goods (services) and calculations of consumer price indices]. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/norm_doc/2020/356/356.pdf
4. Штучний інтелект у процесі праці у цифровій економіці: нові виклики та можливості. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/shtuchniy-intelekt-u-protsesi-pratsi-u-tsifrovii-ekonomitsi-novi-vikliki-ta-mozhливosti>

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАТИСТИЧНИХ ІНДИКАТОРІВ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Трубнік Тетяна Євгенівна,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри статистики,
інформаційно-аналітичних систем і демографії;
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Інформаційно-аналітичне забезпечення статистичних індикаторів соціального розвитку в сучасному світі відіграє ключову роль у розумінні та оцінці соціальних процесів та тенденцій. Поняття соціального розвитку охоплює багато аспектів життя суспільства, і вимірювання цих аспектів через статистичні показники стає необхідністю для забезпечення об'єктивної оцінки розвитку суспільства та прийняття управлінських рішень.

Інформаційно-аналітичне забезпечення статистичних індикаторів соціального розвитку включає в себе процес збору, обробки, аналізу та подання даних, що відображають різноманітні аспекти соціального життя. Цей процес базується на використанні різноманітних джерел інформації, таких як опитування, статистичні звіти, бази даних, соціологічні дослідження та інші джерела.

Ключовими компонентами інформаційно-аналітичного забезпечення є здійснення збору точних та об'єктивних даних, їх подальша обробка та аналіз з

використанням сучасних методів та інструментів. Такий аналіз сприяє виявленню тенденцій, визначенню проблемних сфер та розробці рекомендацій для подальших стратегій розвитку.

Інформаційно-аналітичне забезпечення допомагає у формуванні адекватних соціальних індикаторів, що відображають рівень життя, освіти, охорони здоров'я, зайнятості, житлових умов, доступу до культурних та інших ресурсів суспільства. Ці індикатори є основою для оцінки соціального розвитку країни чи регіону та дозволяють порівнювати їх з іншими суспільствами для виявлення досягнень та недоліків.

Завдяки інформаційно-аналітичному забезпеченню, уряди, міжнародні організації, дослідницькі установи мають можливість приймати обґрунтовані рішення щодо соціально-економічного розвитку, спрямовані на покращення якості життя населення та забезпечення стабільного зростання суспільства в цілому.

Соціальна статистика – це суспільна наука, яка притаманними їй методами визначає закономірності й тенденції соціального життя суспільства та соціальних процесів, що відбуваються в ньому. Соціальна статистика виявляє кількісні характеристики досліджування закономірностей в нерозривному зв'язку з їх якісною визначеністю, установлює наявність і щільність відповідних взаємозв'язків, моделює соціальні процеси, а також оцінює можливі перспективи їх розвитку за певних умов.

Соціальна статистика повинна забезпечувати органи управління, міжнародні організації, комерційні структури та населення об'єктивною та своєчасною інформацією про соціальні процеси в суспільстві.

Завданнями державного регулювання соціальних процесів є [1]:

- забезпечення розвитку народонаселення,
- удосконалення трудових відносин,
- реформування системи соціального забезпечення,
- захист громадян та споживачів,
- гуманітарна сфера,
- регіональна соціальна політика.

Соціальний процес означає послідовність соціальних явищ, яка являє собою реалізацією функцій соціальної системи або призводить до змін у цій системі. На відмінну від процесів природи відображає особливості життєдіяльності людей. В управлінні соціальними процесами, де головним об'єктом управління є людина, соціальні групи та суспільний розвиток, особливо велике значення має інформація. Інформацію, що характеризує різні аспекти соціального життя, можна поділити на групи:

- інформація про кількісні та якісні характеристики об'єктів соціальної статистики,
- інформація про соціально-політичний устрій суспільства та суспільно-політичне життя,
- інформація про умови життя,

- інформація про рівень життя населення в цілому і окремих його соціальних груп,
- інформація про спосіб та якість життя населення,
- інформація про джерела одержання коштів та про витрати суспільства на соціальні заходи.

Комплексні дослідження соціального стану можливі лише за умови чітко структурованої і достатньо повної системи показників-індикаторів та соціальних нормативів, що характеризують рівень життя населення країни та його окремих верств. Соціальне життя суспільства характеризується розмаїттям процесів і явищ, в яких беруть участь різні об'єкти. Ці процеси та об'єкти мають різні ознаки, властивості та якості, а тому для їх характеристики мають використовуватись конкретні соціальні показники та системи показників [2].

Інформаційно-аналітична база світової та національної статистики дозволяє аналізувати різноманітні аспекти соціального розвитку. Одним з потужних інструментів систематизації та формування агрегованої інформації соціальної статистики є сателітні рахунки охорони здоров'я, освіти, туризму, житла, соціального захисту у складі СНР. Наступним етапом впровадження сателітних рахунків у практику є оцінювання за їх допомогою внеску організацій громадянського суспільства (ОГС) у соціальний розвиток, що сприятиме моніторингу впливу громадянського суспільства на формування й реалізацію державної політики та ефективності співпраці неприбуткових (добровільних) організацій та уряду або органів місцевого самоврядування.

Перехід до моделі сталого розвитку з метою збалансованого соціально-економічного розвитку, збереження навколишнього середовища та природно-ресурсного потенціалу, задоволення потреб сучасного та майбутнього покоління людей потребує застосування відповідної системи вимірювання змін соціальної ситуації. З цією метою у 2015 р. Організацією Об'єднаних Націй ухвалені Цілі сталого розвитку (ЦСР), також відомі як Глобальні цілі, як універсальний заклик до дій щодо скорочення бідності, захисту планети та забезпечення миру та достатку. ЦСР слугують об'єднуючою платформою для трансформаційних перетворень у всьому світі. Аналіз даних ЦСР дозволяє своєчасно виявляти актуальні проблеми, визначати пріоритетність (черговість) вирішення завдань економічної та соціальної політики, встановлювати взаємозв'язки між секторами для забезпечення синергетичного ефекту.

База даних індикаторів Цілей сталого розвитку забезпечує прозорість даних, які використовуються для глобальної звітності. Доступним та зручним джерелом для аналізу є сайт <https://dashboards.sdgindex.org/>, на якому щорічно розміщується Звіт про сталий розвиток, що дозволяє оцінити прогрес всіх держав-членів ООН у його досягненні [3]. Зручний інтерфейс дозволяє переглядати основний рейтинг країн у досягненні прогресу усіх 193 держав та додаткове їх ранжування за балом переливу, яке оцінює вторинні ефекти позитивного або негативного їх впливу на здатність інших країн досягати ЦСР за трьома вимірами: екологічний і соціальний вплив, втілений у торгівлі, економіці, фінансах та безпеці. Інтерактивні карти демонструють ефективність

країн у досягненні кожної з 17 цілей сталого розвитку. Візуалізація поточної ефективності країн та тенденцій сприяє дослідженню кожного із 122 показників, розглянутих у Звіті. Спеціальна сторінка профілю для кожної держави-члена ООН показує показники та тенденції за ЦСР та за індикаторами. Також можливий перегляд історичних часових рядів та докладні метадані індикаторів.

Рис.1. Інтерактивна карта the Sustainable Development Report

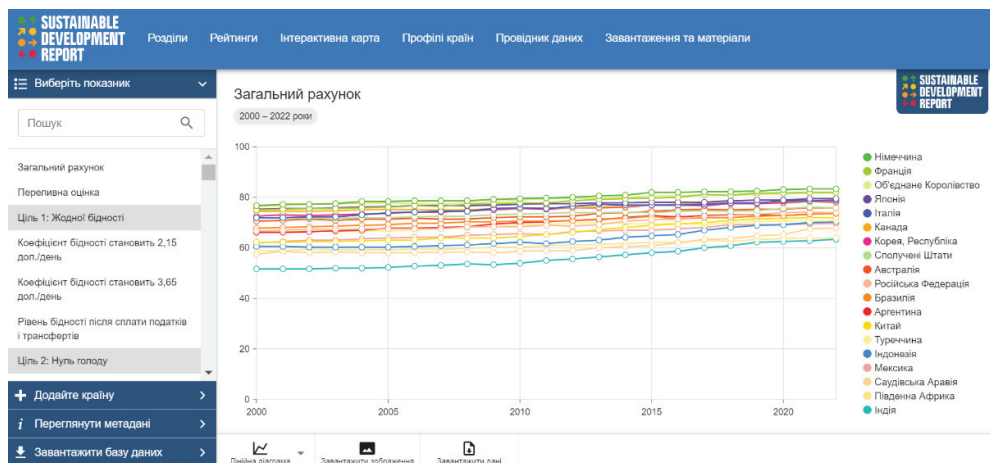

Рис. 2. Data Explorer the Sustainable Development Report

Використання Data Explorer дозволяє відстежувати показники країн за кожним із 101 індикатора, включеного до Звіту про сталий розвиток тенденцій, та тенденцій протягом 24 років історичних даних для країн, між 2000 і 2023 роками, якщо вони доступні. Використання провідника дає можливість підбору країн для порівняння та вибір показників за цілями з подальшим завантаженням бази даних в Excel або API.

Інтегральна оцінка явища дозволяє об'єднати в аналізі досягнення поставлених цілей та оцінювання ефективності зусиль в їх результативності за різними напрямками. Зокрема, прикладом узагальненої характеристики цілісної оцінки соціального розвитку країни незалежно від економічних чинників є

Індекс соціального прогресу. Він вимірює ступінь забезпечення країнами соціальних та екологічних потреб громадян за 53 індикаторами, згрупованими за 12 компонентами у трьох напрямках [4]:

- ✓ задоволення базових людських потреб (харчування, доступ до води, електроенергії, санітарія, особиста безпека),
- ✓ забезпечення основ благополуччя, добробуту (здоров'я та медичні послуги, доступ до знань, інформації та комунікацій, екологія),
- ✓ забезпечення можливостей для людей (основні права, персональна свобода та свобода вибору, інклюзія, рівність та можливості розвитку).

Найбільш важливе джерело статистичної інформації для Європи – Євростат, що забезпечує висококваліфіковане інформаційне обслуговування. Євростат знаходиться під юрисдикцією Комісії ЄС та до його завдань входять прогнози та статистичний аналіз для інформаційного забезпечення прийнятті рішень іншими інституціями ЄС, координування діяльності статистичних організацій країн-членів ЄС з метою стандартизації методики досліджень та консолідування їх даних. Тематика соціального розвитку представлена у розділі Євростату Населення та соціальні умови. Кожний підрозділ включає розгалужену систему напрямів та статистичних показників демографічного та соціального розвитку, що представлені в узагальненому вигляді на рис.3. [5] На увагу також заслуговують наскрізні теми у розширеному дереві навігації, які збагачують інформаційне розкриття певних соціальних аспектів життя додатковими ракурсами дослідження [6]. Кожен показник забезпечується розширеним описом метаданих.

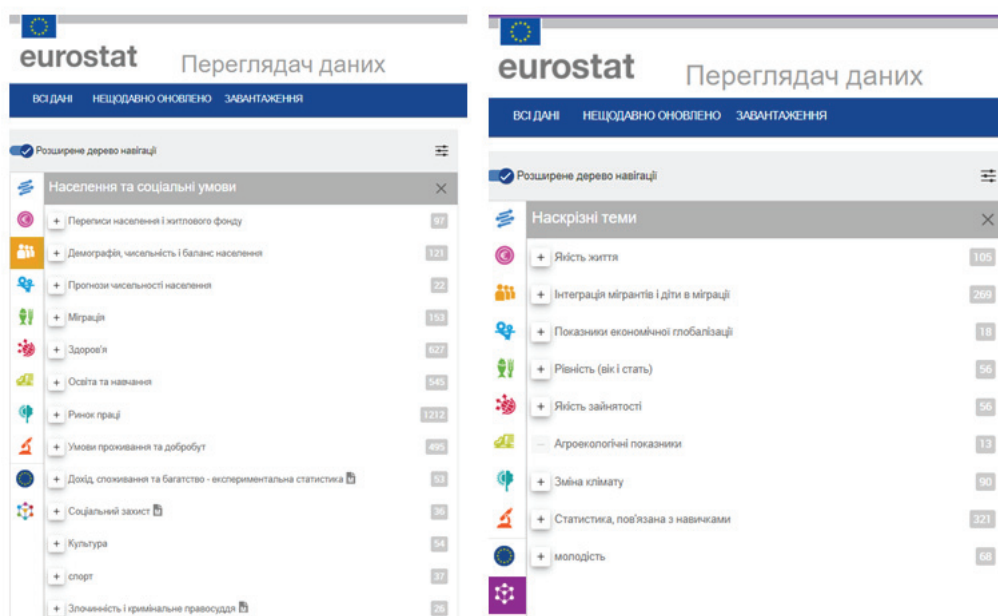

Рис.3. Дерево навігації соціальної статистики Євростату

У контексті глобальних викликів, таких як зміна клімату, демографічні зміни, економічна нестабільність та інші соціальні проблеми, статистичний аналіз індикаторів соціального розвитку стає ключовим для розробки стратегій управління та політики, спрямованих на покращення якості життя населення.

Щодо подальших досліджень, можна звернути увагу на розвиток нових методик збору, обробки даних та аналізу інформації, що відображає соціальні процеси, дослідження впливу реалізації соціальних програм та політик на показники соціального розвитку та їх ефективність.

Список використаних джерел

1. Калачова І. В. Інформаційне забезпечення соціального управління : монографія. Київ : ІВЦ Держкомстату України, 2007. 352 с.
2. Соціальні індикатори рівня життя населення України. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/09/zb_sirn2017pdf.pdf
3. Звіт про сталий розвиток 2023. URL: <https://dashboards.sdgindex.org/>
4. Social Progress Index URL: <https://www.socialprogress.org/>
5. Eurostat. Population and social conditions. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/explore/all/popul?lang=en&display=card&sort=category>
6. Eurostat. Cross cutting topics. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/explore/all/cc?lang=en&display=card&sort=category>

ВИКОРИСТАННЯ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДІЙНОСТІ СТАТИСТИЧНИХ ДАНИХ

Хандашко Меланія Василівна,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 051 «Економіка»;
науковий керівник:

Червона Світлана Петрівна,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри статистики, інформаційних технологій
та математичних методів в економіці;
Національна академія статистики, обліку та аудиту

В сучасному суспільстві, що характеризується стрімким розвитком цифрових технологій, надійність статистичних даних стає визначальним чинником прийняття виважених стратегічних рішень у різних галузях економіки і сферах діяльності людини. Проблема цілісності та надійності цих даних стає дедалі важливішою. Забезпечення цілісності та довіри до зібраних даних може бути вирішено за допомогою використання блокчейн-технологій [3].

Блокчейн – технологія блоково-ланцюгового структурування, яка дозволяє одночасно записувати дані у різні блоки через численні інформаційні зв'язки. Іншими словами, блокчейн забезпечує розподілений запис даних, де різні частини інформації зберігаються в різних учасників мережі. Однак ті ж самі